Autisme congres 2013

PROGRAMMA
Vrijdag 4 oktober
Beatrixtheater Jaarbeurs Utrecht

Vanuit Autisme bekeken
Autisme en mijn talenten
Autisme en de NVA enquête
Autisme op school
Autisme en werk
Autisme en levensloopbegeleiding
Autisme en communicatieproblemen
Autisme en 65+
Autisme bij ouderen

Nederlandse Vereniging voor Autisme

Voorwoord

Welkom op het 9e Autismecongres van de Nederlandse Vereniging voor Autisme. Wij bieden u vandaag, evenals voorgaande jaren, weer een veelzijdig programma. Gerenommeerde wetenschappers praten u graag bij over hun vakgebied (autisme uiteraard). Vanuit verschillende invalshoeken belichten zij de problematiek waarmee mensen met autisme in hun dagelijks leven te maken hebben. Daarnaast zijn er drie gastsprekers die u iets vertellen over hun eigen ervaringen met autisme. Ze hebben het zelf of kennen iemand in hun directe omgeving. U zult hun verhalen ongetwijfeld herkennen.
Op de pagina hiertegenover vindt u het programma van deze dag. Reserveer daarom een plekje in de theaterzaal en luister naar wat iedereen te vertellen heeft.

Als altijd organiseert de NVA ook dit jaar weer een uitgebreide informatiemarkt, waar u zich kunt laten informeren over een keur aan producten en diensten op het gebied van autisme. Ook de NVA zelf is daar uitgebreid vertegenwoordigd, elke regio heeft een eigen stand. Sta daarnaast even stil bij de stand van het AutismeFonds en koop een t-shirt of een ander leuk artikel, of doe mee aan de traditionele verloting. Wie weet keert u aan het eind van de dag met een mooie prijs weer huiswaarts. Zo niet, dan hebt u met uw donatie in ieder geval een bijdrage geleverd aan het welzijn van mensen met autisme.

Ik hoop dat u aan het eind van deze dag met mij zult concluderen dat u dit congres absoluut niet had willen missen!

Vincent Baalman
Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Autisme

FONDS PSYCHISCHE GEZONDHEID

Gratis toegang workshop Autisme en Werk van Fonds Psychische Gezondheid

Vandaag organiseert het Fonds Psychische Gezondheid een workshop in het Beatrix-gebouw over autisme en werk. Deze workshop is gratis toegankelijk voor bezoekers van het NVA-congres. Mocht u hiervoor belangstelling hebben en zich nog niet hebben aangemeld, informeer dan naar de beschikbaarheid bij de NVA-informatiestand in de foyer.

Programma

Programma Autisme Congres 4 oktober 2013

(Tussentijdse wijzigingen voorbehouden)

09.15 uur Ontvangst

09.45 uur **Opening door de dagvoorzitter**

10.00 uur Vanuit Autisme Bekeken *Wouter Staal, Radboud Universiteit*

10.25 uur Autisme en mijn talenten *Desirée Esser over haar ervaringen*

10.35 uur Autisme en de NVA-enquête *Sander Begeer, VU Amsterdam*

11.00 uur Pauze

11.45 uur Autisme op school *Ellen Luteijn, Kentalis*

12.10 uur Autisme en werk *Janine Prins, documentairemaker "Snap Je?!"*

12.20 uur Autisme en levensloopbegeleiding *Astrid van Dijk, Dr. Leo Kannerhuis*

12.45 uur Lunchpauze

14.00 uur Autisme en communicatieproblemen *Kobe Vanroy, Autisme Centraal*

15.00 uur 65+ en autisme *Piet van Velzen over zijn ervaringen*

15.10 uur Autisme bij ouderen *Rosalien Wilting, GGz Eindhoven*

15.35 uur Afsluiting door de dagvoorzitter, aansluitend drankje op de informatiemarkt

16.30 uur Einde congres

Gedurende de gehele dag is er mogelijkheid voor een bezoek aan de informatiemarkt

iQ staat voor Inspired Quality. We bieden onze cliënten handvatten om in het dagelijks leven om te gaan met de gevolgen van hun beperking. iQ Coaches werkt op basis van de PILLAR-methodiek. Onze werkwijze, één cliënt, één coach, geeft structuur en overzicht.

Op Weg naar Rust

iQ Coaches biedt

- levensbrede begeleiding aan mensen met autisme en/of ADHD
- jobcoaching aan mensen met autisme en/of AD(H)D
- training en voorlichting voor cliënten, ouders, partners en professionals

aanbod NVA Congres voor elk verkocht boek 'Op weg naar rust' doneren wij € 5,00 aan de St. Mama Vita

aanbod NVA Congres 10% korting op de 1-daagse PILLAR-training op 8 november 2013. Haal de kortingscoupon op bij onze informatiestand.

iQ Coaches
Inspired Quality for Life & Work

www.iqcoaches.nl **Uniek in levensbrede begeleiding bij autisme en ADHD**

Mensen met autisme zijn anders.
Dat anderszijn veroorzaakt vaak problemen.
Voor henzelf,
en voor mensen in hun omgeving.
Inzicht in autisme zorgt voor meer begrip.
Begrip helpt bij acceptatie.

into autisme

Frans Coolen
frans.coolen@intoautisme.nl
06-108 94 956
www.intoautisme.nl

Lees meer over cursussen en coaching op
www.intoautisme.nl

Vanuit Autisme Bekeken

Dr. Wouter Staal is kinder- en jeugdpsychiater en werkzaam bij UMC St. Radboud Nijmegen en Karakter. Hij is opleider voor het aandachtsgebied kinder- en jeugdpsychiatrie en tevens betrokken bij wetenschappelijk onderzoek bij autisme.

De werkgroep Vanuit Autisme Bekeken bestaat sinds oktober 2012 en heeft als doelstelling om de participatie van mensen met autisme in de samenleving te verbeteren.
De werkgroep bestaat uit ervaringsdeskundigen en experts. In het afgelopen jaar heeft de werkgroep een inventarisatie gemaakt van de gebieden waar belangrijke verbeteringen mogelijk zijn.

Ze heeft zich ingezet om te zorgen dat autisme in de maatschappij gezien wordt, om te bevorderen dat nagedacht wordt over autisme vanuit een levensloop-perspectief en om duidelijk te maken dat schotten die nu worden ervaren door mensen met autisme en hun naasten weggenomen moeten worden.

Eind 2014 stopt de werkgroep volgens afspraak met haar activiteiten. Het is dus van belang dat strategisch vooral wordt ingezet op acties die na het stoppen van de werkgroep effect blijven houden. Dat begint met bewustwording van het feit dat autisme breed in de samenleving en op alle leeftijden voorkomt. Een aantal initiatieven met focus op bewustwording zullen wij toelichten.
Tenslotte: participatie van mensen met autisme in de maatschappij is uiteindelijk een graadmeter van de sociale competenties van onze maatschappij. Ze vormt een spiegelbeeld van wat we autisme noemen: kunnen we afstemmen op onze medemens met autisme, kunnen we wederkerig proberen te zijn en kunnen we flexibel zijn wanneer dat nodig is?

Leden van de Werkgroep Vanuit Autisme Bekeken

De leden van de werkgroep zijn:

- Merel van Vroonhoven (voorzitter van de werkgroep), lid raad van bestuur NS, in september gekozen tot topvrouw 2012 en ervaringsdeskundige;
- Diederik Weve, werkzaam bij Shell en ervaringsdeskundige;
- Aline Saers, directeur Per Saldo en ervaringsdeskundige;
- Bernadette Wijnker-Holmes, hoofd communicatie Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA);
- Egbert Reijnen, voorzitter raad van bestuur Leo Kannerhuis, gespecialiseerd behandel- en kenniscentrum op het terrein van autisme en voorzitter bestuursraad Leo Kannerhuis Nederland;
- Lucas Middelhoff, bestuurder MEE Zuidoost Brabant en lid samenwerkingsverband autisme Zuidoost Brabant;
- Wouter Staal, Kinder- en jeugdpsychiater/opleider bij Karakter Nijmegen;
- Albert Boelen, bestuurder bij Onderwijsgroep Punt Speciaal in de regio Nijmegen en beleidsadviseur bij de PO-Raad en het Landelijk Expertise Centrum Speciaal Onderwijs.

Verbonden aan de werkgroep, maar geen zitting nemend:

- Rutger Jan van der Gaag, psychiater en hoogleraar UMC Nijmegen, specialist op het terrein van autisme en tevens voorzitter van de landelijke artsenfederatie KNMG.

vanuit AUTISME bekeken

Meer weten over de werkgroep?
Kijk op www.vanuitautismebekeken.nl

Camping 't Reestdal

- Aandacht en begrip voor het hele gezin
- Individuele begeleiding mogelijk
- Motorikpark met 3 speellevels
- Gestructureerd recreatieprogramma
- Kamperen met privé sanitair
- Verhuur van dassenhomes en -hutten

Boek online bij Camping 't Reestdal

www.reestdal.nl

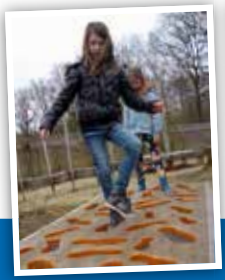

Dé ontspannen vakantie voor iedereen!

Wil jij ook een maatje?

handjehelpen
schenkt aandacht

Een maatje is iemand die samen met jou iets leuks gaat doen! Je kan bijvoorbeeld een spelletje doen, stukje fietsen of voetballen. Met z'n tweeën een kopje koffie gaan drinken, een uitstapje of een wandeling maken is ook mogelijk.

Wil jij ook een maatje, neem dan contact op met Handjehelpen. Handjehelpen is een organisatie die volwassenen en kinderen met o.a. een vorm van autisme aan vrijwilligers of stagiaires koppelt. We zijn bereikbaar op telefoonnummer 030-263 2950 of per mail info@handjehelpen.nl.
Natuurlijk kun je je ook aanmelden of een kijkje nemen op onze site: www.handjehelpen.nl

Autisme en de NVA enquête

Sander Begeer is ontwikkelingspsycholoog aan de VU in Amsterdam en de University of Sydney. Zijn onderzoek richt zich op de diagnostiek en behandeling van het sociaal functioneren van kinderen en volwassenen met autisme. Meer informatie over dit onderzoek: Autism Research Amsterdam, www.ara.vu.nl.

We weten steeds meer over autisme. We weten dat het erfelijk bepaald is en dat autisme altijd een deel van je persoon blijft, maar ook dat er grote verschillen zijn in de levensloop en het welzijn van mensen met autisme. De eerder dit jaar gehouden NVA-enquête had als doel inzicht te krijgen in de vraag waaróm mensen met autisme zo verschillen. Met een totaal aantal van 4.068 deelnemers, waaronder 3.521 met autisme, bood de enquête ons een schat aan informatie.
Daarnaast is dit jaar ook het Nederlands Autisme Register (NAR) van start gegaan. Binnen het NAR volgen we mensen met autisme in de tijd. Zij ontvangen jaarlijks een vragenlijst. Door hen te volgen hopen we beter te begrijpen waarom zij onderling zo anders kunnen zijn.

In deze lezing krijgt u een overzicht van de belangrijkste uitkomsten van de NVA-enquête. Aan bod komen het traject van vermoeden tot diagnose, begeleiding en behandeling, wonen, onderwijs en dagbesteding, arbeid, sociale contacten en algemeen welbevinden.
Het uitgebreide rapport over de NVA-enquête 2013 kunt u vinden op www.autisme.nl (zoekterm: NVA-enquête).

Autisme op school

Dr. Ellen Luteijn is als GZ psycholoog werkzaam in het speciaal onderwijs bij Kentalis, cluster 2, voor leerlingen met een communicatieve beperking. Ze heeft jarenlang cursussen in het regulier onderwijs verzorgd en als Autisme steunpuntfunctionaris consultatie en advies gegeven.

Vanaf 1 augustus 2014 gaat de Wet Passend Onderwijs in. Dit betekent dat meer leerlingen op een gewone school onderwijs gaan krijgen. De bedoeling is dat het onderwijs zo wordt ingericht, dat de ontwikkeling op het gebied van competentie (kennis & vaardigheden), relatie (omgaan met elkaar) en autonomie (zelfstandigheid) bij iedere leerling gestimuleerd wordt.

Voor leerlingen met autisme vraagt dat veel aanpassingen van de school, de klas en de leerkracht. Scholen zullen veel kennis over leerlingen met autisme moeten hebben en hun aanpak daarop afstemmen. Het uitgangspunt zal zijn: wat heeft deze leerling nodig om zich zo goed mogelijk te kunnen ontwikkelen? Voor sommige leerlingen zal speciaal onderwijs nodig blijven.

In deze lezing, die ik samen met Koen van Zoest, orthopedagoog bij het Pedologisch Instituut/ OnderwijsAdvies in Leiden, heb voorbereid, zal ik kort beschrijven wat Passend Onderwijs inhoudt en welke veranderingen het onderwijs te wachten staan. Ik geef een aantal hoofdlijnen en een illustratie van hoe het onderwijs passend gemaakt kan worden voor leerlingen met autisme.

Advertentie

Quli

Zorg voor jezelf

je eigen digitale eHealth-platform

Quli is...

zelf de inrichting van je platform bepalen

alle voor jou belangrijke info overzichtelijk bij elkaar op één plaats

veilig communiceren met mensen die jij toegang verleent

praktische digitale hulpjes zoals apps, agenda, forum chat etc.

de handige hulp bij dagelijkse (zorg)zaken

advies of hulp op maat wanneer dat nodig of gewenst is

je eigen digitale (zorg) ontmoetings-plek, altijd en overal beschikaar

Quli is er voor jou!

Meer weten? Kijk dan op www.quli.nl of stuur een mail naar info@quli.nl

Het Dr. Leo Kannerhuis, centrum voor autisme is één van de initiatiefnemers van Quli, www.leokannerhuis.nl

Autisme en levensloopbegeleiding

Drs. Astrid van Dijk is directeur Onderzoek en Innovatie bij het Dr. Leo Kannerhuis, centrum voor autisme. Zij is van oorsprong verpleegkundige en afgestudeerd als Master in Science in Nursing. De zoektocht naar de beste behandeling voor mensen met autisme brengt voordurend nieuwe mogelijkheden en inzichten. De kennis groeit door het uitvoeren van (praktijkgericht) onderzoek, bedenken van innovatieve behandelvormen en luisteren en samenwerken met mensen met autisme. Zo komen steeds meer bouwstenen voor zelfmanagement en behandeling van autisme beschikbaar.

In deze lezing, getiteld 'Behoedzaam overbruggen', richt ik mij op de levensfase van puber tot jongvolwassene. Jongeren verkennen in deze fase hun mogelijkheden om een eigen leven in te richten. Ouders zoeken naar de balans tussen vasthouden en loslaten van hun kind. Wat gaat de jongere doen (werk, studie of dagbesteding), waar gaat hij of zij straks wonen en zijn er vriendschappelijke contacten met leeftijdsgenoten?

'Behoedzaam overbruggen' betekent dat de jongere zelf zoveel mogelijk in eigen mogelijkheden wordt aangesproken en de ruimte krijgt om zelf te ervaren. Maar het betekent ook dat er op toegankelijke wijze steun en support is op de momenten dat dit nodig is.

Van zelfinzicht, preventie, zelfmanagement, vrienden, ouders, lotgenoten tot eHealth en apps: wat helpt bij het goed invullen van het begrip behoedzaam?

Autisme en communicatieproblemen

Kobe Vanroy is educatief medewerker bij Autisme Centraal, het belangrijkste kennis- en expertisecentrum rond autisme in Vlaanderen. Hij is eindredacteur van het professionele katern 'Sterk! in autisme' in het tijdschrift van Autisme Centraal. Daarnaast werkt hij in een school voor speciaal onderwijs waar hij de leerlijnen uitzet binnen de autisme-afdeling en ondersteunt hij in een psychologische groepspraktijk jongeren met autisme en gedragsmoeilijkheden. Ook volgt hij de focusopleiding klinische psychologie aan de Universiteit van Hasselt en de internationale opleiding 'Oplossingsgerichte Begeleiding en Opvoedkunde' aan het Korzybski-instituut.

Wanneer negatieve, herhaalde botsingen met machtsongelijkheid, zeg maar pesten, de sociale wereld beheersen, staan we soms met de handen in het haar. Jongeren met autisme, ook zij met een normale begaafdheid, hebben het moeilijk met de complexe vaardigheden die noodzakelijk zijn om voor jezelf op te komen of problemen te vermijden. Signalering, communicatie, weerbaarheid…het zijn soms torenhoge drempels.

Deze lezing zet vier belangrijke, oplossingsgerichte (basis)principes in het licht die al te vlug overgeslagen worden om pesten preventief en curatief aan te pakken.

Geen utopische theorie, maar wat te doen in de praktijk: welke cruciale stappen zet ik als begeleider om jongeren met autisme op weg te helpen naar een veilige omgeving?

Advertentie

Janneke Heijstek

de enige uitweg is de weg naar binnen

beurs-aanbieding
€ 10

Op treffende wijze beschrijft Janneke Heijstek in dit boek het bijna klassieke patroon van vrouwen die voor een man met autisme vallen.
Zij herkent bij zichzelf het beeld behorend bij het Cassandra-effect als gevolg van langdurige emotionele armoede. In een beschrijving van 7 x 7 jaren neemt Janneke ons mee door haar levensverhaal. Zij leeft een intens leven vanuit de filosofie dat alles wat nodig is zich ontvouwt.

Een uitgave van Mentionem
ISBN: 978-90-820903-0-7
Bestellen: www.mentionem.nl/boek

Autisme bij Ouderen

Rosalien Wilting is als klinisch psycholoog en psychotherapeut werkzaam bij de GGZ te Eindhoven, team ouderen en ASS. Tevens is zij als docent betrokken bij diverse beroepsopleidingen.

Over oudere volwassenen en ouderen met een autisme spectrum stoornis is nog niet veel bekend. Helaas werd jarenlang in onvoldoende mate herkend en erkend dat bij ouderen eveneens sprake kan zijn van autisme. Uit ervaring blijkt dat een aantal ouderen eerder een beroep hebben gedaan op de hulpverlening maar een onjuiste diagnose hebben gekregen en destijds geen passende zorg hebben ontvangen. Voor partners en kinderen heeft dit eveneens gevolgen gehad, zij hebben zich vaak afgevraagd wat er aan de hand zou kunnen zijn. Na de pensionering kunnen de problemen toenemen, bijvoorbeeld door het ontbreken van een zinvolle dagbesteding of door een toename van spanningen binnen de echtpaarrelatie. De huidige praktijk laat zien dat het diagnosticeren van ASS op latere leeftijd mogelijk is, al is het een complexe weging van diverse factoren.

In deze lezing zal Rosalien Wilting vertellen over haar ervaringen met ouderen waarbij op latere leeftijd, na hun 60ste levensjaar, alsnog de diagnose gesteld wordt. Wie zijn deze ouderen? Welke betekenis heeft deze diagnose? Wat betekent dit voor naastbetrokkenen? Zij zal de lezing beëindigen met het benoemen van enkele behandelvormen.

Autisme en werk

Janine Prins is behalve documentairemaker ook visueel antropoloog en als zodanig gespecialiseerd in observerende films. Dit type film legt het dagelijks leven van 'andere' mensen vast, zonder tussenkomst van muziek of commentaar. Hiermee krijgt de kijker een grotere kans om dichter bij andermans leven te komen. Dit vergroot de mogelijkheid tot inleven, maar vraagt wel om duiding door de kijker zelf.

Documentairemaker Janine Prins krijgt in 2004 te horen dat haar jongere broer Jan-Willem, dan 42 jaar oud, een autisme spectrum stoornis heeft. Janine wilde altijd al haar speciale 'broertje' filmen, maar het kwam er nooit van. Nu grijpt ze wel naar de camera en volgt haar broer geruime tijd op de voet. Dankzij de diagnose heeft Jan-Willem eindelijk duidelijkheid over wat er met hem aan de hand is en groeit zijn zelfbewustzijn stap voor stap; hij kan nu ook voor het eerst een beroep doen op voorzieningen, zoals begeleid werk. Met een enorme inzet blijkt hij voor van alles te porren. Hij heeft alleen wel heel geduldige en dus arbeidsintensieve begeleiding nodig.

Tijdens de presentatie zal Janine Prins kort enkele fragmenten van de film vertonen en spreken over de veranderingen die Jan-Willem gedurende zijn levensloop heeft ondergaan, met name op het gebied van werk.

U laat mensen met autisme toch niet aan hun lot over?

Bij de VriendenLoterij gaat de helft van uw inleg naar een goed doel van uw keuze. Doet u ook mee? Ga dan naar www.vriendenloterij.nl/nva en kies NVA-AutismeFonds als goede doel. Extra steun voor mensen met autisme, en dat voor een vriendenprijs!

NVA Nederlandse Vereniging voor Autisme

VRIENDEN LOTERIJ

Autisme Fonds

Autisme en mijn talenten

Desirée Esser heeft autisme en is vrijwilligster bij o.a. de NVA.

"Er wordt bijna altijd naar de problemen van iemand gekeken en nooit naar de talenten en mogelijkheden. Mijn talenten heb ik best helder:
1. Ik kan goed presenteren en voorlichting geven
2. Ik ben goed in belangenbehartiging van mensen met een beperking.
3. Ik wil opkomen voor mensen zoals ik en het taboe ook voor andere mensen doorbreken.
In mijn verhaal vertel ik over mijn leven met autisme en mijn zoektocht naar het benutten van mijn talenten in de maatschappij".

65+ en Autisme

Piet van Velzen kreeg pas laat zijn diagnose.

"Sinds de zomer van 2006 heb ik de diagnose Asperger. Voordat ik deze diagnose kreeg, heb ik heel wat hobbels ervaren. 'Je kunt een oude koe geen kunstjes meer leren' is een gezegde waar ik verder mee moet. Ik heb veel levenservaring en dat wil ik inzetten voor anderen.
Vandaag vertel ik u graag meer over mijn leven en over het hebben van autisme op oudere leeftijd."

U denkt: dat wil ik ook?

Als u deze twee mensen zo dapper en onbevangen over hun eigen autisme hebt horen vertellen, raakt u misschien geïnspireerd om zelf óók een keer tegenover een groot publiek kort iets te vertellen over uw ervaringen met autisme.

Laat het ons weten via info@autisme.nl en zet in het mailonderwerp: ja, dat wil ik ook. Wie weet, kunnen wij nog eens een beroep op u doen. Voor een volgend congres, een themadag over een specifiek onderwerp rondom autisme, of een bijeenkomst in de regio.

Bestel nu uw kaarten bij het AutismeFonds!

De prachtige ontwerpen van deze kaartencollectie zijn afkomstig van de winnaars van de ontwerpwedstrijd die het AutismeFonds heeft uitgeschreven. De ontwerpen zijn geheel belangeloos aan het AutismeFonds ter beschikking gesteld. Bestel de kaarten nu bij de stand van het AutismeFonds of online via www.autismefonds.nl.

De kaarten zijn beschikbaar in sets van 5 kaarten (kerst en algemeen) en kosten € 7,50 per set inclusief gratis enveloppen (exclusief verzendkosten). De kaarten zijn dubbelgevouwen en 15,5x15,5 cm groot.

Let op: de kaarten worden begin december uitgeleverd!

Autisme Fonds

Steun ons!
giro 479

Overzicht exposanten informatiemarkt

(tussentijdse wijzigingen voorbehouden)

- Alles rondom autisme
- Ambelt
- Autismecoach.nl
- Auris
- Autismehuis
- Balans
- Barry Emons Aangepast Spelmateriaal
- De Bascule poli ASS
- Boogh Arbeid
- Bureau Onderwijs-consulenten
- CareHouse
- C&B Eyecatchers
- CCE
- CFE-Groep
- Chill Aut
- Dimence
- Erasmus MC
- Garant Uitgevers
- Hogrefe Uitgevers
- ICF-Taksatieschaal
- IQ Coaches
- IVIO Onderwijs Groep
- Karakter
- Koninklijke Kentalis
- Kwintes
- Leo Kannerhuis Brabant
- Leo Kannerhuis Doorwerth
- Leo Kannerhuis Quli
- Leo Kannerhuis Algemeen
- MEE Nederland
- Mentionem
- Nederlandse Hersenbank
- Pubermind
- REA College
- Robo Educational Toys
- Rozij Werk
- Samenwerkingsverband Autisme Overijssel
- Sarkow
- SBWU
- Semmie Sprekend Spel
- Stavast
- St. Horison
- St. Inklus/Blogboek
- St. Sam
- St. Tubereuze Sclerosis Ned.
- Stumass/Capito/IVA Wonen
- Tantrix
- Uitgeverij Boom
- Uitgeverij Nieuwezijds
- Uitgeverij Pica
- Uitgeverij SWP
- Verschoorschool/ABC-4
- Voorzet
- Werkpad
- XL-coachingtraining/Noizezz
- Yulius Autisme

In de foyer:

- Nederlands Autisme Register (NAR)
- St. Cebos
- Per Saldo

Natuurlijk zijn ook de NVA en het AutismeFonds volop aanwezig op de informatiemarkt.

DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR AUTISME NODIGT U UIT

Themadag

Autisme en een verstandelijke beperking

Zaterdag 30 november 2013
10.00 – 16.00 uur
UMCU, locatie AZU te Utrecht

Lezingen over:

- **Autisme en een verstandelijke beperking**
- **Prikkelverwerking**
- **Ervaringen van ouders**
- **Communicatie**
- **Seksualiteit en Sociale veiligheid**

Tevens een informatiemarkt rondom het thema

(Programmawijzigingen voorbehouden)

Meer informatie en aanmelden:
www.autisme.nl.

NVA Nederlandse Vereniging voor Autisme